

UDK 347.9 / 349.2

Novi propisi o zastoju u provedbi ovrhe i stečaja

Božo Prelević, dipl. iur.

Propisi.hr

U prošlom broju RiPup-a dali smo prikaz privremenog zastoja u provedbi ovrhe po računu za vrijeme trajanja posebnih okolnosti uvjetovanih epidemijom bolesti COVID-19. U međuvremenu je 1. svibnja 2020. stupio na snagu i novi Zakon o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima kojim se određuje zastoj u provedbi ovrhe na plaći i stečajnim postupcima, a 1. lipnja 2020. stupio je na snagu novi Pravilnik o jedinstvenom registru računa. Autor u daje analizu svih propisa koji uređuju privremeni zastoj ovrhe sa prikazom tehnike provedbe ovrhe od strane poslodavca u praksi.

1. Uvod

Na 16. sjednici Hrvatskog sabora održanoj 30. travnja 2020. donesen je Zakon o interventnim mjerama u ovršnim i stečajnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti¹ (u nastavku teksta: Zakon), koji je stupio na snagu 1. svibnja 2020. To je drugi zakon kojim se uređuje privremeni zastoj u provedbi ovršnih postupaka na određeno vrijeme za vrijeme epidemije bolesti COVID-19. Naime, 18. travnja 2020. na snagu je stupio Zakon o dopuni Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima² (u nastavku teksta: ZDZPONS)³.

Temeljem odredbi dopunjenog Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima⁴ (u nastavku teksta: ZPONS), donesen je i novi Pravilnik o jedinstvenom registru računa⁵ (u nastavku teksta: Pravilnik), koji je stupio na snagu 1. lipnja 2020. Treba istaknuti kako je odredbama novog Zakona, osim zastoja u provedbi ovršnih postupaka, određen i zastoj u provedbi stečajnih postupaka za vrijeme trajanja posebnih okolnosti uvjetovanih epidemijom bolesti COVID-19. O svim navedenim propisima detaljnije navodimo u nastavku članka.

2. Novine u provedbi ovrhe na novčanim sredstvima

ističemo...

Kako smo naveli, odredbama ZDZPONS-a je, uz pojedine ZPONS-om propisane izuzetke, uvedena mjera privremene obustave provedbe ovrhe koju provodi Financijska agencija (u nastavku teksta: FINA) u odnosu na fizičke osobe za vrijeme trajanja posebnih okolnosti uvjetovanih epidemijom bolesti COVID-19, u razdoblju od tri mjeseca do 1. kolovoza 2020., sa mogućnošću produljenja za daljnja tri mjeseca⁶.

Pri tome se pod posebnim okolnostima u smislu novih zakonskih odredbi podrazumijevaju događaji, ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožavaju život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušavaju okoliš, narušavaju gospodarsku aktivnost, ili uzrokuju znatnu gospodarsku štetu⁷.

2.1. Iznimke od privremenog zastoja u provedbi ovrhe temeljem odredbi ZPONS-a

Za vrijeme trajanja navedenih posebnih okolnosti, iznimno se ipak nastavlja provoditi ovrha na novčanim sredstvima, odnosno, ne primjenjuju se nova zakonska pravila o moratoriju u odnosu na:

- tražbine zakonskog uzdržavanja djeteta (alimentacije);

1 Nar. nov., br. 53/20 od 30. travnja 2020.

2 Nar. nov., br. 47/20 od 17. travnja 2020.

3 O ZIDZPONS-u detaljnije u stručnom članku autora Prelević, Božo, „Zastoj u provedbi ovrhe koju provodi Financijska agencija“, RiPup br. 5/2020, str. 175.

4 Nar. nov., br. 68/18, 02/20, 46/20 i 47/20.

5 Nar. nov., br. 53/20 od 30. travnja 2020.

6 Čl. 25.a st. 2. ZPONS-a i čl. 2. ZDZPONS-a.

7 Čl. 25.a st. 1. Zakona.

- druge tražbine kada se ovrha provodi radi namirenja budućih obroka po dospjeću (u pravilu druga uzdržavanja i naknade štete radi izgubljenog uzdržavanja);
- tražbine po osnovi dospjele, a neisplaćene plaće, naknade plaće, ili otpremnine (i fizičke osobe se nalaze u ulogama poslodavca);
- tražbine mjera osiguranja iz kaznenog postupka;
- tražbine u slučaju ovrhe po računu specifične namjene (radi se o ovrshi na sredstvima koja ne pripadaju ovršeniku već on njima samo upravlja, npr. račun stambene pričuve).

Također, iznimno od navedene odredbe čl. 25.a st. 2. ZPONS-a, kojim je uveden zastoj u provedbi ovrhe za fizičke osobe koju provodi FIINA, ako za vrijeme posebnih okolnosti nastupi uvjet za prijenos sredstava koja su zaplijenjena prije nastupa posebnih okolnosti, FIINA će ipak izdati naloge bankama radi prijenosa zaplijenjenih sredstava ovrhovoditelju⁸.

2.2. Postupanje FIINA-e u vrijeme trajanja privremenog zastoja provedbe ovrhe

U slučaju da ovršenik fizička osoba nakon zastoja provedbe ovrhe radi posebnih okolnosti ne bude imao niti jednu osnovu za plaćanje temeljem koje bi FIINA nastavila s provedbom ovrhe, FIINA će bankama ovršenika poslati nalog za deblokadu računa u roku od deset radnih dana⁹. Inače, FIINA će za vrijeme trajanja posebnih okolnosti i dalje zaprimati nove osnove za plaćanje i po njima postupati na način da će ih evidentirati u Očevidnik redoslijeda osnova za plaćanje (u nastavku teksta: Očevidnik), ali u odnosu na ovršenike fizičke osobe neće slati naloge bankama za izvršenje, odnosno nakon evidentiranja u Očevidnik zastat će s daljnjim postupanjem.

ističemo...

Time je praktično, osim u navedenim iznimnim slučajevima određenim ZPONS-om¹⁰, uveden zastoj u provedbi ovrhe na računu ovršenika u razdoblju od 18. travnja 2020. do 18. srpnja 2020.

2.3. Rokovi i kamate

Za vrijeme trajanja posebnih okolnosti ne teku rokovi propisani ZPONS-om, ili posebnim zakonom, vezani za trajanje blokade računa odnosno postojanje neizvršenih osnova za plaćanje, osim roka za prijenos zaplijenjenih sredstava koji se računa od primitka osnove za plaćanje u FIINA-u¹¹.

ističemo...

Za vrijeme trajanja posebnih okolnosti iz čl. 25.a Zakona ne teče zatezna kamata¹² pa FIINA neće obračunati zateznu kamatu koja je određena u osnovi za plaćanje za razdoblje trajanja posebnih okolnosti.

2.4. Postupanje poslodavca temeljem zakonskih izmjena

Što se tiče tehničke provedbe novih zakonskih odredbi, bez obzira na zakonske izmjene, poslodavci će i dalje nastaviti provoditi ovrhu na novčanoj tražbini po računu kao i do sada, sukladno čl. 172. i 173. OZ-a, samo što „nezaštićeni“ račun radnika pod ovrhom u banci neće biti blokiran do 18. srpnja, sa mogućnošću produljenja ovog roka.

3. Odredbe novog Pravilnika koje su stupile na snagu 1. lipnja 2020.

Temeljem odredbi ZPONS-a donesen je novi Pravilnik koji je, kako smo naveli, stupio na snagu 1. lipnja 2020. Pravilnikom se propisuju se sadržaj Jedinstvenog registra računa, obuhvat podataka, način i rokovi dostave i usklađivanja podataka, davanje, korištenje i uporabu podataka, uvid u podatke iz Jedinstvenog registra računa te postupanje obveznika dostave podataka u Jedinstveni registar računa s podacima koje u Jedinstveni registar računa upisuje FIINA¹³. Pravilnikom je osim materije ovrhe obuhvaćena i materija sprječavanja pranja novca te se Pravilnikom u hrvatsko zakonodavstvo preuzima Direktiva (EU) 2018/843 Europskoga parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive (EU) 2015/849 o sprječavanju korištenja financijskog sustava u svrhu pranja novca ili financiranja terorizma i o izmjeni direktiva 2009/138/EZ i 2013/36/EU (Tekst značajan za EGP)¹⁴.

Pravilnikom su određeni temeljni pojmovi koji se u njemu koriste. Tako je, između ostalog, određeno kako se za potrebe Pravilnika likvidacijskom masom smatra imovina preostala iza društva koje je prestalo postojati brisanjem iz sudskog registra nakon likvidacije, a stečajnom masom smatraju se novčana sredstva na računu otvorenom radi unovčenja imovine stečajnog dužnika nakon zaključenja stečajnog postupka¹⁵. S druge strane, za potrebe Pravilnika, pojam pravni subjekt se odnosi na pravne osobe osnovane na području Republike Hrvatske koje su obveznici upisa podataka u Registar stvarnih vlasnik i to:

- trgovačka društva;
- podružnice stranih trgovačkih društava;
- udruge;
- zaklade;
- ustanove;

kojima RH, ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave nije jedini osnivač.

3.1. Sadržaj i obuhvat podataka Jedinstvenog registra računa

ističemo...

Jedinstveni registar računa vodi FIINA¹⁶.

Obveznici dostave podataka u Jedinstveni registar računa, temeljem čl. 23. st. 2. ZPONS-a jesu Hrvatska narodna banka (u nastavku teksta. HNB), banke, stambene štedionice i kreditne unije (u nastavku teksta: obveznici) na temelju članka 23. stavka 3. Zakona. Obveznici u Jedinstveni registar računa dostavljaju podatke o:

8 Čl. 25.a st. 6. Zakona.

9 Čl. 25.a st. 3. Zakona.

10 Vidjeti pod 2.1.

11 Čl. 25.a st. 7. Zakona.

12 Čl. 25.b st. 1. Zakona.

13 Čl. 1. st. 1. Pravilnika.

14 SL L 156, 19.06.2018.

15 Čl. 1. st. 4. Pravilnika.

16 Čl. 2. st. 1. Pravilnika.

- otvorenim računima u banci za sve transakcijske račune prema propisima kojima se uređuje platni promet i način otvaranja transakcijskih računa;
- podatke o novčanim sredstvima i to o:
 - novčanom pologu po viđenju i ulogu na štednju po viđenju,
 - oročenim novčanim sredstvima,
 - stambenom štednom ulogu u stambenoj štedionici i
 - depozitu u kreditnoj uniji;
- sefovima kod obveznika koje koriste poslovni subjekti i potrošači temeljem ugovora o sefu, ili temeljem druge valjane pravne osnove;
- fizičkim osobama ovlaštenim za raspolaganje novčanim sredstvima na računima i novčanim sredstvima iz t. 1. i 2.;
- fizičkim osobama korisnicima sefova iz t. 3.;
- fizičkim osobama stvarnim vlasnicima inozemnih pravnih osoba i trustova i s trustom izjednačenih subjekata stranog prava, a za potrebe provedbe propisa koji uređuju sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma, za račune i novčana sredstva iz t. 1. i 2., kao i za sefove iz t. 3.;
- naknadno nastalim promjenama po otvorenim transakcijskim računima iz t. 1., novčanim sredstvima iz t. 2., sefovima iz t. 3. te promjenama u podacima iz t. 4.-6.

U slučaju kada je obveznik HNB, ili druga banka, za podatke iz točke 1.-2. koji se odnose na tog obveznika, RH, HNB, drugu banku, ili banku sa sjedištem u inozemstvu, obveznik nije dužan dostaviti podatak iz t. 4. U čl. 3.-10. Pravilnika navedeni su podaci koji se upisuju za transakcijske račune pojedinih subjekata, podaci o novčanim sredstvima, podaci za sefove poslovnih subjekata i potrošača te oznake koje u Jedinostveni registar računa upisuje FINA.

3.2. Način i rokovi dostave podataka

Sukladno čl. 11. Pravilnika, obveznici su dužni dostavljati podatke iz Pravilnika u obliku i na način određen Pravilnikom i uputom koju donosi predsjednik Uprave FINA-e i javno objavljuje na njejoj službenoj internetskoj stranici.

ističemo...

Obveznici dostavljaju podatke u Jedinostveni registar računa telekomunikacijskim putem, a iznimno se podaci mogu dostaviti i na drugi način sukladno uputi FINA-e.

Podatke iz čl. 3.-8. Pravilnika obveznici dostavljaju u Jedinostveni registar računa svaki radni dan od ponedjeljka do petka u vremenu od 10,00 do 21,00 sat. Iznimno, obveznik može podatke dostaviti i izvan navedenog vremena, uz prethodnu suglasnost FINA-e. Upisivanje promjena u Jedinostveni registar računa obavlja se u vremenu od 21,00 do 22,30 sati. Podaci su u Jedinostvenom registru računa nepromjenljivi u vremenu od 22,30 sati radnog dana do 21,00 sat idućeg radnog dana, osim podataka koje u Jedinostveni registar računa upisuje FINA.

3.3. Korištenje podataka i naknada

ističemo...

FINA je dužna na zahtjev svake zainteresirane osobe dati javne podatke iz Jedinostvenog registra računa¹⁷.

Podatke iz Jedinostvenog registra računa koji nisu javni FINA daje temeljem pisanog zahtjeva suda i drugog nadležnog tijela te banke, HNB-a, stambene štedionice i kreditne unije za njihove klijente sukladno čl. 24. st. 5. ZPONS-a. Pri tome se pod nadležnim tijelom smatra se svaka pravna osoba koja sukladno posebnim propisima vodi evidencije koje sadrže dijelom i podatke koje sadrži Jedinostveni registar računa, a podaci iz Jedinostvenog registra računa služe joj za obavljanje danih zakonskih ovlasti.

ističemo...

Podatke koji nisu javni FINA daje fizičkoj osobi na koju se ti podaci odnose, uz njegovu identifikaciju.

Sukladno čl. 17. Pravilnika, naknadu za uvid, preuzimanje i davanje podataka iz Jedinostvenog registra računa snosi podnositelj zahtjeva sukladno cjeniku kojeg donosi Uprava FINA-e i na koji suglasnost daje ministar financija. Cjenik se javno objavljuje na mrežnoj stranici FINA-e.

4. Zastoj ovršnih i stečajnih postupaka temeljem novog Zakona

ističemo...

Kako smo naveli, od 1. svibnja su na snazi odredbe novog Zakona, temeljem kojeg se, uz određene iznimke, zastaje sa svim ovršnim i stečajnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti uslijed proglašenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2, najmanje do 1. kolovoza 2020.

Zakon se ne primjenjuje na ovrhe koje se provode sukladno odredbama ZPONS-a, odnosno na ovrhe po računu¹⁸.

Zakonom se uvode mjere kojima se nastoji olakšati položaj fizičkih osoba kojima se dio primanja usteže radi provedbe na ovrhe na plaći, mirovini, ili drugom stalnom novčanom primanju. Osim toga, novim Zakonom se, između ostalog, nastoji olakšati položaj korisnika bespovratnih sredstava za provedbu projekata koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna Europske unije te korisnika mjera pomoći isplaćenih uslijed posebnih okolnosti.

4.1. Zastajanje s ovršnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti

Posebne okolnosti, u smislu odredbi novog Zakona, podrazumijevaju događaj, ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušava okoliš, narušava gospodarsku aktivnost ili uzrokuje znatnu gospodarsku štetu¹⁹. Za vrijeme trajanja ovih posebnih okolnosti zastaje se s postupanjem u svim ovršnim postupcima. Od ovog općeg pravila o zastoju ovršnih postupaka, Zakonom su određene iznimke pa će se, iznimno i dalje provoditi ovršni postupci radi²⁰:

- namirenja tražbine zakonskog uzdržavanja djeteta;
- druge tražbine kada se ovrha provodi radi namirenja budućih obroka po dospelju;

18 Vidjeti pod 2.

19 Čl. 2. Zakona.

20 Čl. 3. st. 2. Zakona.

17 Čl. 13. st. 1. Pravilnika.

- tražbine po osnovi dospjele, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine;
- tražbine po osnovi mjera osiguranja iz kaznenog postupka.

Zakonom je od općeg pravila o zastoju ovršnih postupaka predviđena još jedna važna iznimka. Naime, Zakonom je određeno kako se za vrijeme trajanja posebnih okolnosti ipak mogu provoditi ovršni postupci ako sudac s obzirom na okolnosti svakog pojedinog slučaja ocijeni da je navedene postupke nužno hitno provesti, unatoč posebnim okolnostima. Takvu će odluku sudac mora posebno obrazložiti.

4.2. Provedba ovrhe na plaći nakon donošenja Zakona

ističemo...

Za vrijeme trajanja posebnih okolnosti u smislu novog Zakona poslodavac odnosno drugi isplatitelj stalnog novčanog primanja, zastat će s provedbom ovrhe na plaći odnosno stalnom novčanom primanju te neće plijeniti daljnje tražbine ovršenika niti isplaćivati ovrhovoditelju novčane iznose za koje je određena ovrha, već će cijelu plaću odnosno stalno novčano primanje isplatiti radniku odnosno primatelju stalnog novčanog primanja²¹.

Iznimno od navedenog, poslodavac odnosno drugi isplatitelj stalnog novčanog primanja neće zastati s provedbom ovrhe na plaći odnosno stalnom novčanom primanju ako se ovrha provodi radi:

- namirenja tražbine zakonskog uzdržavanja djeteta;
- druge tražbine kada se ovrha provodi radi namirenja budućih obroka po dospijeću;
- tražbine po osnovi dospjele, a neisplaćene plaće, naknade plaće ili otpremnine;
- tražbine po osnovi mjera osiguranja iz kaznenog postupka.

Znači, iznimke su gotovo iste kao i one navedene za iznimke od provedbi zastoja ovrhe sukladno odredbama ZDZPONS-a, osim kada se radi o ovrši na pričuvu.

ističemo...

Za vrijeme trajanja posebnih okolnosti iz novog Zakona, poslodavac odnosno drugi isplatitelj stalnog novčanog primanja zaprimat će i dalje nove ovršne isprave radi stjecanja prava prvenstvenog reda pri namirenju, ali neće plijeniti niti prenositi dio primanja ovrhovoditelju, osim ako se radi o navedenim iznimkama temeljem kojih se i dalje provodi ovrha.

Također, treba istaknuti kako je novim Zakonom određeno kako će poslodavac odnosno drugi isplatitelj stalnog novčanog primanja, u slučaju da za vrijeme trajanja posebnih okolnosti nastupi uvjet za prijenos sredstava koja su zaplijenjena prije nastupa posebnih okolnosti, ipak prenijeti zaplijenjeni iznos ovrhovoditelju.

4.3. Izuzimanje od ovrhe namjenskih sredstava za pravne osobe

Novim Zakonom je određen da su za vrijeme trajanja posebnih okolnosti od ovrhe izuzeta i sredstva koja se uplaćuju namjenski, u svrhu provedbe projekata dodjelom bespovratnih sredstava odno-

sno potpore, ili financijskih instrumenata koji se financiraju iz nacionalnih sredstava i/ili proračuna EU²².

ističemo...

Također, za vrijeme trajanja posebnih okolnosti određenih Zakonom, izuzeta su od ovrhe sredstva koja se isplaćuju kao mjera pomoći pravnim i fizičkim osobama uslijed posebnih okolnosti, kao što su npr. sredstva koja su poslodavci primili temeljem potpora Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom (COVID-19).

4.4. Stečajni razlozi za vrijeme trajanja posebnih okolnosti

Osim zastoja ovršnih postupaka, Zakonom je predviđen i zastoj otvaranja stečajnih postupaka za vrijeme trajanja posebnih okolnosti, osim ako prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnosi sam dužnik. Naime, Zakonom je određeno kako stečajni razlozi nastali za vrijeme trajanja posebnih okolnosti u smislu zakonskih odredbi, nisu pretpostavka za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnoga postupka²³.

ističemo...

Iznimno od navedenog, kako smo naveli, prijedlog za otvaranje stečajnoga postupka može podnijeti dužnik, a FINA i vjerovnik samo radi zaštite interesa i sigurnosti RH, prirode, ljudskog okoliša i zdravlja ljudi.

4.5. Zastoj tijekom zateznih kamata i trajanje posebnih okolnosti

Novim zakonskim odredbama je određeno kako za vrijeme trajanja posebnih okolnosti ne teku zatezne kamate²⁴. Kako smo naveli, trajanje posebnih okolnosti utvrđuje se od dana njegova stupanja na snagu, odnosno od 1. svibnja 2020. do isteka roka od tri mjeseca nakon njegova stupanja na snagu. Ovaj rok se može odlukom Vlade RH produžiti za tri mjeseca.

5. Zaključak

U nepuna dva tjedna izmjenama odnosno donošenjem novih propisa, odnosno ZDZPONS-a, Pravilnika i novog Zakona kojim se uređuju interventne mjere u ovršnim i stečajnim postupcima za vrijeme trajanja posebnih okolnosti, praktično je, uz određene iznimke, uveden privremeni moratorij na provedbu ovršnih postupaka u RH. Donošenjem novog Zakona ispunjena je praznina koja je nastala nakon donošenja ZDZPONS-a kojim je uveden zastoj na provedbu ovrhe po računu. Naime i nakon donošenja ZPONS-a i dalje su se provodile ovrhe na plaći koje uređuje Ovršni zakon²⁵.

Donošenjem novog Zakona u cijelosti je obustavljena provedba ovrha u RH za vrijeme trajanja posebnih okolnosti, osim u slučaju iznimaka uređenih ovim propisima. Poslodavci i radnici jedino moraju voditi računa da trajanje zastoja u provedbi ovršnih postupaka po navedenim zakonima nije ujednačeno. Naime, zastoj ovrha po

22 Čl. 5. st. 1. Zakona.

23 Čl. 6. st. 1. Zakona.

24 Čl. 7. Zakona.

25 Nar. nov., br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16 i 73/17.

21 Čl. 4. st. 1. Zakona.

